

BISERICA și ȘCÓLA.

Fóia bisericească, școlastică, literară și economică.

Iese odată în săptămână: DUMINECA.

PREȚUL ABONAMENTULUI.

Pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 5 fl.—cr., pe 1/2 an 2 fl. 50 cr.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 14 fr., pe jumătate an 7 franci.

PREȚUL INSERȚIUNILOR:

Pentru publicațiunile de trei ori ce conțin
cam 150 cuvinte 3 fl.; până la 200 cuvinte 4 fl.;
și mai sus 5 fl v. a.

Correspondențele se se adreseze Redacțiunei

„BISERICA și ȘCÓLA.“

Er banii de prenumerațiune la
TIPOGRAFIA DIECESANĂ în ARAD

498. B.

Cercular,

cătră toți P. T. Domni membri ordinari și cei adhoc
ai Sinodului protopresviteral al tractului Tinca.

Subscrisul comisariu Consistorial denumit din
partea Venerabilului Consistoriu oradan sub 9/21.
Aug. a. c., Nr. 937/42 Plenariu, conform prescri-
selor §-lui 51 din „Statutul organic“ pentru ține-
rea actului alegerii de protopresviter în tractul va-
cant al Tinței — în sensul §-lui 16 din regulamentul
pentru procedura la alegere de protopresviter, — con-
voc Sinodul protopresviteral electoral al numitului
tract la ședința extraordinară pentru efeptuirea
alegerii de protopresviter pe ziua de 31 Octomvre
(12 Noemvre) a. c. la 10 ore ante meridiane
în S-ta biserică rom. gr. or. din opidul Tinca.

Răbagani, 12/24 Octomvre 1894.

Elia Moga, m. p.,
comisariu consistorial.

Predică

la Dumineca XXI după Rusalii, de Iosif Goldis ar-
chimandrit, vicariu episcopesc în Orađa-mare.

Șita sēmănătorul sē sēmene sē-
mēnța sa. — Luca VIII 5.

Sânta evangeliă în decursul anului ne dă multe
și frumoșe învățături, care tóte sunt spre binele și
fericirea ómenilor. Așa învățătură aflăm cu deosebire
în evangelia despre omul, carele mergēnd sē-și sē-
mene sēmēnța, unele bóbe au cădūt lângă cale, al-
tele pe petró, altele între spini, ér altele pe pā-
mēnt bun, și acestea din urmă au adus ródă însutită,
au adus secerișul imbucurătoriu și binecuvēntare preste
casa sēmēnătorului. Ne asēmēnat mare este deose-
birea între un muritoriu și între vecinicul sēmēnăto-

riu; între sēmēnța care pe scurt timp ne asigură
traiful vieții pamēntesci, și între aceea, care ne pune
basă statornică pentru o viéță mai fericită.

Reservāndu-mi pe altă ocașiune partea curat
morală despre sēmēnța sēmēnată, de asta dată voesc
a me ocupa cu partea dogmatică a persónei sēmē-
nătorului, sub care se înțelege Christos, cel ce a
intemeiat biserica creștină; cel ce prin învățatura sa
a arētat ómenilor calea adevērului ce duce la feri-
cire; despre carele se dice în simbolul credinței nó-
stre, că este unul Domn, Isus Christos,
fiul lui Dđēu; carele de și este asemenea ta-
tālui, ca o lumină din lumină, totuș se ose-
besce de acesta mai ales prin numirile sale carac-
teristice: Isus Christos, fiul lui Dđēu,
și domnul nostru. Aceste numiri vor fi părțile
vorbirei mele de astăzi.

I. Isus.

„Și s'a chemat numele lui Isus.“ Luca II.
21. Ca persónelor și obiectelor sē se póta da nume,
trebuie mai antái a le cunósce după forma, esința
și calitățile lor, căci numele esprimă esința séu cel
puțin o calitate esențială a persónei séu lucrului.
„După ce Dđēu formă tóte animalele
cāmpului și paserile ceriului, adu-
sule-a la Adam, ca sē vedă, cum sē le
numéscă.“ Facere II 19.

Mergēnd dela mic la mare, sē vedem pentru ce
Dđēu-omul s'a numit Isus?

După anunțarea Ángerului El a venit în lume
sē rescumpere pre poporul seu, ér Isus în evre-
esce insemnézá rescumpērătoriu.

În testamentul vechiu trei prelați celebri au
purat acest nume mult insemnătoriu:

1. Isus Navi, carele a condus pre poporul
israiltean în pāmēntul făgăduinței; va sē dice la o-
viéță mai fericită, precum ne-a condus și pre noi
Christos mântuitoriu cu esemplul vieții sale.

2. Isus Sirach, autorul Ecclesiastului și învățătorul sinagogeii, carele cu învățătura sa a arătat calea conducătoare la ceriu.

3. Isus (fiul lui Iosedec) marele sacerdot, carele pre Jidovi din robia Vavilonului i-a readus în Ierusalim, și aci după mărturisirea lui Zaharie (C. 3) desbrăcându se de vestmintele cele murdare, s'a îmbrăcat în haine noue de Archiereu, și a reedificat biserica, preînchipuind pre Christos, carele ne-a readus din întunerecul și robia păcatului în grația lui Ddșu, și apoi prin înviere depunând carnea muritoare, s'a îmbrăcat în alta nemuritoare și preamărită, și a înființat biserica creștină.

În acești trei bărbați mari ai testamentului vechiu este preînchipuită persoana lui Isus Christos, carele cu venirea sa în lume a avut trei scopuri:

1. Să ne rescumpere din robia întunerecului.

2. Să ne lumineze cu învățătura conducătoare la bine.

3. Să ne arate cu exemplul seu calea fericirii cei vecinice, adecă se ne fie viața, calea și adevărul; căci în trei constă lucrarea mântuirii noastre prin Christos: în rescumperare, în îndreptare și în preamărire.

În testamentul vechiu Iehova este numele dumnezeului național al Jidovilor, și însemnă: carele este, a fost și va fi.

Acest nume atâta se socotia de sânt, în cât numai preoților în biserică și la anumit timp li-era iertat a-l pronunța. Asemenea vechii Romani — precum scrie Plutarch — din marele respect cătră Dumneșul protector, țineau numele acestuia în secret, și pentru pronunțarea lui era prescrișă pedepșa cea mai mare.

Ddșu tatăl însă nu voesce, ca noi creștinii să ținem numele fiului seu în secret; ci din contra voesce: ca toți să-l cunoscă și se i-se inchine; de-orece, precum mărturisește Pavel Apostolul (Filipis II 8—10) „Christos s'a umilit pre sine, făcându-se ascultătoriu până la mörte, și încă mörte pe cruce. Pentru acésta și Ddșul'a preainălțat, și i-a dăruit nume, care este preste tot numele: ca în numele lui Christos să se plece tot genunchiul, al celor ceresci și al celor pământesci.“

Clodovic, puternicul rege al Franconiei, după ce a invins oștea Romanilor condusă de Syagrius, purtând resbel în contra Alemanilor, în lupta sângerosă și lung durătoare dela 486 d. Chr. a vădut cum îi cad ostașii tot mereu de sabia dușmanului. Infricoșat pentru totala pierdere, ce-l amenința, și de care ddeii dēnsului cei păgānesci nu-l puteau scăpa, începū a striga în ajutor pre numele Isus, precum el aușise acésta dela Clotilda soția sa, carea era creștină. Și ce minune! Precum ore când sub Constantin împēratul, lupta desperată a oștei lui Clodovic, ca fermecată și luă deodată altă față: re-

tirătorii lui ostași, electrișai de numele Isus, aușit din gura regelui lor cel păgān, să re'nturnară, dederă frunte inamicilor și din învinși deveniră total învingători. Er Clodovic, mișcat în sufletul seu pentru neașteptata și minunata învingere, a primit botezul și s'a făcut mare Apostol al Franconiei.

Dēcă numele Isus, pronunțat de un necredințios face minui: ore noi creștinii să nu-l pronunțăm cu pietate cuvenită, chemându-l intru ajutoriu în necasurile vieții, căroră suntem espuși toți de o potrivă.

II Christos.

Precum fie-carele din noi pe lângă numele de botez mai are un cognome seu prolecă, așa și fiul lui Ddșu, pe lângă numele Isus mai are numele Christos. Acesta însemnă un s seu trimis. Uns a fost dela tatăl seu cel ceresc, căci a fost după rōnduēla lui Melchisedec, antēiul și cel mai mare preot. Trimis, căci după svatul atotputernicului seu părinte a venit pe pământ pentru a rescumpēra pre ōmeni; căci în lume stăpānea păgānismul cu credința deșertă, care nu promovă moralitatea, nu respāndia lumina generală, și cu ea fericirea omului.

Cele trei ipostase ale dumnezeirii au voit a delătura răul, și consultându-se s'au întrebat între sine cu cuvintele profetului Isaia: „Cine va merge pentru noi? Și sculându se a dōua persoană ddeescă, s'a oferit pre sine, dīcēnd: „Ec ā-me, trāmite me pre mine!“ (Isaia VI. 8.); promițēnd tot-odată, că va lua natura omenescă; că 33 de ani va răbda fōme, sete, sērāciā și golātate, hule și persecuțiuni, și în urmă prin mörtea cea mai amară a crucii își va da viața și sāngele rescumpērare pentru neamul omenesc.

Creștinilor! cugetānd la sacrificiile acestea, aduse pentru binele nostru, ore putē-veți face să nu urmați exemplul lui Christos? Ce ați dīce despre fii, carī casa cea frumōsă redicată de bunul lor tatā, o lasă să-se ruineze, seu cel pușin nu mult se interesēzā de dēnsa, bună-ōrā ca și unii din Creștinii nostri, de acésta casā sântā redicată spre binele și mântuirea lor. Istoria ne spune, câte hule și torturi suferiau, cu ce mörte muriau Creștinii cei d'intăiu pentru Christos și pentru susținerea bisericii lui.

1) Nero — dīce Tacit în Anale — (L. XV. c. 44) *ca-sē facā dispărută faima, că dēnsul ar fi aprins Roma, a învinovățit și a supus pedepselor celor mai înfricoșate pre acēia, carī se numiau*

1) Ergo abolendo rumores Nero subdidit reos, et quaesitissimis poenis affecit, quos per flagitia invisos, vulgus Christianos appellabat. Aector nominis eius Christus, Tiberio imperitante, per Procuratorem Pilatum supplicio affectus erat. . . Igitur primo corrupti, qui fatebantur, deinde, indicio eorum, multitudo ingens, haud perinde in crimine incendii, quam odio humani generis convicti sunt. Et pereuntibus addita ludibria, ut ferarum tergis contexti, laniati canum interirent, aut crucibus affixi, aut flammam atque ubi defecisset dies, in usum nocturni luminis urerentur.

Crestini; a cărora începătoriu cu numele Christos sub domnia lui Tiberiu fu osândit la moarte prin procuratorul Pontiu Pilat deci de o camdată prindeau pre ceice se mărturisiau de creștini, apoi la descoperirea acestora coadunau mulțime nenumărată, nu atâta ca dovedești punători de foc, cât ca nisce urători ai neamului omenesc. Perirea lor eră însoțită de batjocure: îmbrăcându-i în pei de fere sêlbatică ca sê-i rupă câni, pironindu-i pe cruce, sêu moindu-i în pècură, îi aprindeau ca pe nisce făclii, ca după ce se întuneca, sê lumineze noptea, și c. l. toți suferiau și muriau pronunțând numele Christos, incare și-au pus tótă speranța.

III. Fiul lui Ddëu.

Se numesce fiul lui Ddëu unul născut: încât după omenire El este fiul Mariei, născut în timp anumit; ér după ddeire fiul lui Ddëu, născut dela tatăl mai nainte de veci, chiar cum se năște din mintea omului și primesce corp cuvântul sêu graiul omenesc; de aci vine în persôna lui Christos esențiala unire alor dôue naturi: d d e e s c i și o m e n e s c i. Acest adevêr îl combăteau cu tăria cuvântului Arie și aderenții lui în seclul al IV-le d. Chr. defăimând totodată și pre Maria, maica Domnului. Defăimarea și hula ce semena acest biserică în inimile nesticite a ușor creștorilor creștini în contra marelui seu Archiereu, a dat ansă, de biserică la 325 d. Chr. a ținut la Nicea în Bithinia sinod ecumenic pe lângă participarea alor 318 de episcopi.

Christos pe temeiul ddeescilor sale învățături, după conclusele sinódelor bisericesci, după mărturisirea sântilor părinți și prin sângele nenumărilor martiri, cu un cuvânt, după mărturisirea întregii biserică este fiul lui Ddëu, precum în muntele Tavorului însuș tatăl a mărturisit dîcend: „Acesta este fiul meu celiubit, intru carele bine am voit; pre acesta sêl ascultați“ (Mateiu XVII 5). Ér Ioan ev. dîce (III. 16) „Că așa a iubit Ddëu lumea, încât a dat pre fiul seu cel unul născut.“

Episcopul Amfilohie — precum descrie Sozomen, cap. tit. 7 — a venit în palatul marelui imperat Teodosie. De și acest imperat nu era una cu Arienii, totuș le facea prea multe favoruri. Sântul prelat a arêtat față de imperatul respectul și omagiul cuvenit după tôte formele; pre Arcadie, fiul imperatului inse, de și era împreună ocârmuitoriu cu tatăl seu, l'a desconsiderat cu totul. Imperatul tată la moment observând acêsta, pre bêtânul episcop maltratându-l l'a alungat din curte. Episcopul mergend s'a adresat imperatului cu următorele cuvinte: „Tu înălțate Imperate consideri de batjocură și a frontărie, căci nu am respectat pre fiul teu ca și pre tine; au socotesci tu, că tatăl cel ceresc nu chiar așa

se superă, decât vede că fiul seu lui și asemenea nu e respectat ca și dênsul?“

Sântul părinte cu acêsta comparațiune a isbutit a mișca și a câștiga pre imperatul, încât acêsta s'a făcut cel mai zelos apêrătoriu al creștinilor în contra Arienilor. Apoi voi creștinilor nu cugetați, că vătêmând pre Christos cu pecate, tot odată superați pre Dumneđu tatăl?!

IV. Domnul nostru.

Curistos e Domnul nostru, lui i suntem dători cu cel mai mare respect și închinățiune; acêsta o pretinde dela noi dreptatea ddeescă și adevêrul cuprins în simvolul credinței, ce dîce: Cred „și într'unul Domn Isus Christos, fiul lui Ddëu, unul născut, carele din tatăl s'a născut mai nainte de toți vecii.“ „Decă sum Domn, unde este frica de mine?“ (Malachie I. 6). Ar puté întreba cineva, că pe ce temei este Christos domnul nostru? Este pe temeiul creațiunei și al rescumperării; căci decât prin iuvêtătura sa ddeescă ne a scos din robia intunerecului și ne a rescumpêrat cu prețul sângelui seu: atunci noi suntem servi ai rescumperătorului și El este domnul nostru. Lumea a recunoscut acêsta subordinățiune deja la nascerea lui Christos, aretându-i ca unui domn tôte omagiile cuvenite. „De odată cu Ângerul — dîce Luca ev. II 14 — mulțime de ôste cerescă lăuda pre Ddëu și dîcea: „Mărire lui Ddëu întru înălțime, și pe pământ pace, între ômeni buna înțelegere.“ În uumele Imperaților s'au prezentat cei trei regi sêu înțelepți dela rêsărit, în numele poporului păstorii, în numele preoțimei Simeon, în numele bêtânețelor Ana profetița, în numele pruncilor Ioan, care salta în pântecel maicii. În acest chip a fost lumea reprezentată spre a se închina lui Christos.

August imperatul — după mărturisirea lui Svetoniu cap 53. și a lui Tertulian Apol. c. 34. — a adus odată jertvă publică-lui Apollon, carele după credința Romanilor era adorat ca stăpânul lumii și domnul ddeilor, și acêsta solenitate a durat 21 de zile. Imperatul cu o curiositate incordată a întrebat pre preoții lui Apollon; că cine i va fi succesor pe tron? Apollon, altă dată atât de prompt în responsuri, respective în profetisare, a tăcut; după o lungă tăcere în fine a strigat:

„Me puer Hebraeus, dives Deus ipse gubernans. Cedere sede jubet, tristemque redire sub orcum. Aris ergo dehinc tacitus abscedito nostris.“ Adecă: „Un prunc din Iidovi stăpânesce preste ddei ca Ddeu adevêrat, și pretinde ca eu sê-mi părăsesc locul și sê-me re'torc în lumea cea tristă a intunerecului. Indepărtéză te dară în tăcere dela altarele nôtrest!“

August imperatul de loc a dispus a se înălța pe Capitoliu un altariu, și l'a dedicat Maicii fețiôre, și deși ulterior și-a estins împêrăția prin

învingeri strălucite, totuș mai mult nici el nici succesorul seu, Tiberius, nici când n'au suferit, ca cineva să-l tituleze D o m n, oprind August acesta și prin un edict aspru, din cauză, că cu drept cuvânt acest titlu compete numai lui Christos, domnului în ceriu și pe pământ.

După toate acestea Creștinilor, fiți cu adevărată recunoștință lui Isus, răscumpărătorului; primiți cu rivnă învățătura lui Christos, marelui Arhiepiscop; închinați-ve cu evlavie fiului, unuia născut, ca să nu superați pre tatăl; și ascultați poruncile lui, căci este unicul d o m n, dela care totă darea cea bună și tot darul desăvârșit vine.

De nu am cunoște nimica din tot creștinismul și istoria lui; decât pomul și rădăcinile lui ar fi cu desevisire ascunse din vederea noastră, ni-ar fi înse fructele puse înainte: noi ar trebui să recunoștem, că ele nu sunt de acelea, care le produce pământul; că sucul lor emanază dela un principiu supra natural. Creștinismul cu fructele sale a îmbogățit lumea în partea morală, intelectuală și socială.

Cercetați dară Creștinilor, biserica, și ascultați pre preoții vostri carii sunt trimișii lui Isus Christos, ca să sèmene sèmeșta evanghelică spre binele vostru. „Poporul — dize sânta Scriptură, Deuter XXVIII 1 — decât tu vei asculta de glasul Domnului teu, căutând a implini poruncile lui. . . . Dumneșeu te te va pune mai pre sus între poporele pământului, și toate binecuvântările vor veni preste tine“ etc etc, Vóue Creștinilor prin gura intrupatului seu fiu Ve promite a ve numără între aleșii sei, asigurându-ve: „că toți câștii ascultă cuvântul și fac voia lui, i sunt oile, care vor avé vieșta vecinică: „Oile mele ascultă glasul meu, și eu le cunosc, ele îmi urmésză, și eu le dau vieșta de veci.“ (Ion X 27.)

Religiunea și o scurtă privire preste vieșta poporului israiltean.

Poporul israiltean este unicul popor din anticitate, la carele prin descoperirea dumneșeiescă a testamentului vechiu s'a susținut credinșta într'un Dumneșeu, — ca astfel se-se, pótă prepara poporele lumii pentru primirea Messiei.

În religiune basa și forșta pentru susștinerea raportului dintre om și Dumneșeu este sèmeștul de depedentă al omului față de Dumneșeu și ascultarea de voinșta Lui.

Prin păcatul neascultării comis de Adam în raiu s'a rupt legătura primitivă dintre om și Dum-

neșeu. Dumneșeu însé în nemărginita sa îndurare față de neamul omenesc a dispus în sfatul seu cel necuprins de minte omenescă a trimite pre Fiul seu în lume, spre a lua corp omenesc și a restabili legătura primitivă dintre om și Dumneșeu. Spre a prepara neamul omenesc prin ascultare de voinșta lui Dumneșeu pentru primirea Messiei Dumneșeu, precum cetim în cartea facerii, s'a arătat lui Avram și i-a promis, că întru dēșsul se vor binecuvēnta toate sèmeștiile pēmēntului, dacă el și următorii sei vor duce o vieșta plăcută lui Dumneșeu, și adecă dacă vor asculta de glasul și voinșta lui Dumneșeu; ér ca semn al ascultării omului de glasul și voinșta lui Dumneșeu, a dispus, ca omul să-se supună circumcisiunii.

Acēșta promisiune o a făcut Dumneșeu și următorilor lui Avram: lui Isac și lui Jacov.

Iacov a avut 12 fii și din motivul că dēșsul iubea pre fiul seu cel mai mic, pre Iosif, mai mult decât pre ceialalți, acestia vēnd pre Iosif unor negușători ismailteni. Iosif în modul acesta ajunge în Egipt, și prin o purtare înșelēptă din partea sa și din voinșta și cu ajutorul lui Dumneșeu se ridică până la rangul cel mai înalt în curtea împērătēscă. Chemat fiind de Iosif, fiul seu Iacov se strēmută cu înșrēgă familia sa în Egipt. În Egipt următorilor lui Iacov la început le merge bine, mai târșiu însé ajung în o adevērată sclăviă. În Egipt poporul israiltean rămāne 430 de ani. Din acēșta sclăviă eliberésză Dumneșeu pre israilteni în mod miraculos prin Moise. După eliberarea din robia egiptēnă israiltenii petrec în pustiă 40 de ani, cu scop ca generașiunea mai bētrānă și înștreinată de Dumneșeu prin robia egiptēnă să dispara, și să-se descepte de nou în popor sèmeștul religios și cultul adevēratului Dumneșeu. În pustiă Dumneșeu a dat poporului israiltean prin Moise cele 10 porunci și legile și prescriptele ceremoniale și de organizare și astfel s'a instituit theocrașia. Dumneșeu este patronul și conducetoriul nevēșut al poporului seu, carele îl guvernésză prin legile și prescriptele sale. Dumneșeu este îndurat față de poporul Sēu, când acesta ascultă de poruncile Lui. Din contră îl pedepsese cu tótă asprimă, când acesta nu ascultă de poruncile lui Dumneșeu. Preșenșta lui Dumneșeu în mijlocul poporului seu se simboliesză prin cortul mărturie și sicriul legii, ér prin preoștia înștrudusă de Moise din bărbăși din sèmeștia lui Levi se înștruduce în popor guvernul spiritual, menit a susșține prin cultul divin

credința în popor și a alimenta speranța în venirea Mântuitorului.

După Moise conduce poporul în spiritul legii Domnului Isus Navi. Sub conducerea lui Isus Navi poporul israiltean ocupă luptând cu mari greutăți Canaanul, pământul făgăduinții, și-l împarte între singuratecile seminții.

În Canaan Israiltenii amestecându-se prin căsătoria cu poporele aflate acolo, cad adese ori în idololatriă, și pentru acésta din pedépsa lui Dumnezeu în sclăvia altor popóre. De sub acéstă pedépsă scapă poporul prin ómeni aleși ai lui Dumnezeu, prin așa numiții judecători. Sub judecatori trăiește poporul israiltean timp de 450 de ani în o republică theocratică, — avénd de sanctuarium comun cortul mărturiei cu siciul legii.

La anul 1099 în. d. Chr. din acéstă republică theocratică mai cu seamă în urma anarchiei, carea se ivise în popor și ca să-și pótă susține independența față de popórele păgâne se forméză monarchia theocratică prin aceea, că Samuil, cel din urma judecătoriu a instituit prin simbolul ungerii, pre Saul din seminția lui Veniamin de rege. Prin simbolul ungerii s'a dat espressione, că regele are puterea de sus și îndatorirea de a governa poporul în mod theocratic, după voința lui Dumnezeu. Pre lângă rege, care avea în mâinile puterea sa lumescă s'a susținut și mai departe preoția pentru îngrijirea de cultul dumnezeiesc; ér pentru abaterea poporului dela rătăcire, pentru înnoirea lui în credința în Dumnezeu, pentru implinirea legii și pentru întărirea lui în speranța venirii Mântuitorului se ivesc profeți din sinul lui, cari din inspirațiune dumnezeiescă vestesc poporului voința lui Dumnezeu.

Următoriu lui Saul în domniă a fost David (1055—1015 în d. Chr.) David a fost rege și tot de odată profet. Sub dânsul s'a consolidat puterea regală, prin aceea, că a mărit prin resbele norocoșe granițele imperiului, a făcut Ierusalimul de reședința imperiului, a adus în Ierusalim siciul legii, a zidit Sionul, a regulat servițiul divin, și prin psalmii compuși de dânsul sub inspirațiune dumnezeiescă a contribuit la desvoltarea unui cult dumnezeiesc mai pompos. Lui David i-a renoit Dumnezeu promisiunea, că din seminția lui se va nasce Mântuitorul lumii.

După David a urmat în domniă fiului său Solomon (1015—975). La început, și anume până când a ascultat, de legea lui Dumnezeu, Solomon a

governat poporul cu multă înțelepciune, și a zidit templul cel pompos din Ierusalim. Mai târziu cădu în desfrânare și chiar și în idololatriă.

După mórtea lui Solomon imperiul israiltean s'a împărțit între cei doi fi ai săi: Rovoam și Ieroveam, în două părți, și anume în împărăția lui Iuda și a lui Israel. În împărăția lui Iuda sub Rovoam a rămas seminția lui Iuda și Veniamin cu capitala Ierusalim ér în împărăția lui Israel sub Ierovoam cele lalte 10 seminții cu capitala Samaria.

Prin acéstă împărțire puterea poporului a slăbit, deoarece poporul și-a pierdut pre lângă unitatea politică și unitatea religioasă. Imperiul lui Israel s'a instrinat de templul din Ierusalim, a cădu în idololatriă, s'a sfâșiat în partide, cari au purtat între sine cele mai crâncene răsbóie civile. Încontra acestei decădițe a poporului a luptat fără succes profeții: Ilie, Elisei, Iona, Osea, Amos, Ioil și Naum. În urma decădiții sale interne imperiul lui Israel a fost cucerit la anul 722 de regele Asirienilor Salmansar. Salmanasar a dus o însemnată parte a poporului împreună cu regele Hosea în interiorul Asiei, ér în țera cucerită a adus coloniști asirieni. Din acești coloniști și din israiltenii rămași în țera s'au format poporul samariteau, carele a fost atât de mult urit de jidovi.

Aceeași sórte o avu la 134 de ani după acésta și imperiul lui Iuda. Întrând adecă mai mulți din regii cari au domnit în acest imperiu în legături de căsătoria, cu familia domnitoria din Tyrus, cădu în idololatriă. Și aici fură zadacnice încercările profeților Isaia (760—699) și a contimporanului său Michea. La anul 588 regele Babilonenilor Navochodonosor cuceri imperiul lui Iuda. Navochodonosor dărîmă Ierusalimul și templul și deportă în Babilon familiile mai de frunte judovesci împreună cu vasele sfințite din templu. Cu acéstă ocaziune mulți dintre jidovi au fugit în Egipt, și numai plugarii au rămas în Palestine.

În robia Babilonului au rămas jidovii dela anul 588—536. Timpul acesta a fost un timp de cea mai grea încercare.

Sub presiunea jugului sclăviei însă jidovii țin la lege, și în durere și în necazurile lor uflă mângăiere numai în legea Domnului și mai cu seamă în promisiunea, că va veni Mântuitorul.

(Va urmá.)

Anunț literar.

În tipografia noastră diecesană a apărut

CALENDARIUL

pe anul dela Christos 1895.

Suntem în plăcuta pozițiune a anunța și în anul acesta aparițiunea dintre toate calendarele românesce cea mai timpurie a calendariului tipografiei noastre diecesane din Arad.

După observațiuni de mai mulți ani de-a rândul am constatat, că dintre toate calendarele românesce, acesta are trecerea cea mai mare la poporul nostru și cu deosebire prin părțile ungurene și bănățene, unde a pătruns deja prin toate stratele noastre sociale și se află ca indispensabil de lipsă aproape în casa fie-cărei familii românesce.

Acest lucru asigură o nouă garanție, că calendariul tipografiei noastre, care apare de 16 ani, e o carte bună, folositoare și instructivă, și că va fi întinpinat de aceeași simpatie veche, de care fu împărtășit și în anii de mai nainte.

Inregistrăm aci cuprinsul întreg de peste 127 pagine, care probază în destul valoarea lui literară și calendaristică :

I. Partea pur calendaristică cuprinde: 1) Cronologia pe anul 1895; Păscălia sau semnele cronologice pre anul 1895; Sărbătorile și alte zile schimbăcioase; Cele patru anotimpuri; Regentele anului (Saturn); Eclipse (întunecimi); Posturile de peste an și deslegările de post; apoi urmază lunile după stilul Iulian și Gregorian, cu un anex despre lucrările ce sunt a se face la fie-care lună în economie și agricultură. 2) Calendariul E vreilor. 3) Calendariul Mohamedanilor. 4) Calendariul lui Falb (despre zilele critice). 5) Arătare despre datul anului 1895. 6) Calendaru meteorologic séu fazele lunilor și profeții climatice pentru anul 1895. 7) Caracteristicile anului 1895. 8) Genealogia casei domnitoare austriace. 9) Casele domnitoare din celelalte state europene. 10) Șematismul Metropoliei ortodoxe-române din Ungaria și Transilvania în general și al diecesei Aradului în special, cu date statistice și despre toate protopopiatele diecesei aradane, cuprinzând toate comunele bisericesti cu preoții și învățătorii lor. 11) Consemnarea târgurilor din Ungaria, din Ardeal și Banat. 12) Tacele postale și telegrafice. 13) Monetele séu banii de metal ce se află în curs în Austro-Ungaria. 14) Tarifa zonelor dela căile ferate. 15) Scala timbrelor.

II. Partea literară: 1) Dorca Istetul Drăgănescilor, novelă din popor de Vasiliu Sala, învățător. 2) O noapte la țără, poesie de V. Alecsandri. 3) Noapte de veră, poesie de G. Coșbuc. 4) Știința în serviciul omenimei (al cincilea capitol). 5) Cântec oriental, poesie de G. Coșbuc. 6) Mărul cel de aur (din mitologia grecăscă) 7) Fresco-Ritornele, improvisări de G. Coșbuc. 8) Țiganul la fugă, anecdota de T. Speranță. 9) Poesii fără titlu, de Vióra Magdu. 10) Versul unei fete, de T. Daul. 11) Doine și hore de pe lunca Aradului, T. Daul. 12) Baladă po-

porală, V. Sala. 13) Doine și hore din Vascău, V. Sala. 14) Varietăți. 15) Distracțiuni și 16) Anunțuri din toate branșele.

Calendarul se află de vânzare la tipografia noastră și la toate librăriile din țără. Mai adaugem, că calendariul tipografiei noastre, în raport cu volumul seu, este cel mai ieftin calendar românesc. Prețul broșurat numai 30 cr. La comande se dau rabatul cuvenit.

D I V E R S E.

* *Sinodul patriarhatului ecumenic* din Constantinople, se ocupă într-una din ultimele sale ședințe cu enciclica Papei Leo XIII, privitoare la unirea bisericeii orientale cu biserica romano-catolică. După o dezbateră sgomotoasă se hotărî, ca patriarhul să îndrepte cătră toate eparhiile un pastoral, în care să pășescă contra unirei, la care tinde Papa, și tot-odată să-i facă atenți pe credincioșii ortodoxi, ca să se ferescă de propaganda catolică.

* *Proselitism catolic — prin apucături condamnabile.* Dela Dvorzsák Iános „secretariu archiepp. în Sofia“ și „de mai mulți ani autor al statisticeii bisericesci a patriei“ s'a împărțit prin oficina secretariului „Havi füzetek“ din Budapesta apeluri scandalose între preoțimea noastră, în care, după ce se spun multe absurdități — că adevă, numai biserica apusenă e singură mântuitoare, că prelații bisericeii sunt desbinați numai pentru egoismul guvernării, că prelații bisericeii orientale numai din cauze materiale nu recunosc pe papa de urmaș direct al sântului Petru, după cum episcopul roman recunoșce în prelații bisericeii orientale următorii apostolilor, colegii Sftului Petru. Se provcă la patriarhul sârbesc mort Anghelic, care i-a scris, că biserica orientală lucră după aceleași principii, cari în biserica apusenă sunt normative, că un preot orient. Bottyan János din Belinți 'i-ar fi scris: Cum ne-am puté noi reintôrce în sinul bisericeii, de care noi am fost despărțiți prin vitregitatea timpului? etc. etc. (?) Spune preceptele, pentru cari papa este locuitor pe pământ al lui Christos etc. etc.? Acusă pe preoții nostri, că mulți s'ar fi subscris ca gr. cat. pentru ca să primescă edițiuni etc., alții au cerut prin preoți gr. cat. — că mulți ortodoxi fac slujbe la credincioșii cat.; precum i-a scris sârbul Szt. Petrovici etc. — Și în aceste împrejurări resună vocea urmașului lui Petru pentru unirea bisericilor. Cât de bine ar fi acesta, căci în popor și în preoțime se nutrește acesta idee (???)? Și autorul dice, că acel preot, care va subscrie alăturata declarațiune va căpeta un op „Lexiconul comunelor din Ungaria“, prețul 24 corone.

Declarațiunea amintită sună astfel :

„Subscrisul venerez în persóna papei dela Roma „pe urmașul apostolului Petru, capul bisericeii întemeiate „de Isus Christos și celebraz o sântă liturgie pentru realizarea sântei uniuni.“

Declarațiunea e tipărită nemțesce și unguresce pe o cartă de corespondență și respectivul se o trimite la: A „Havi füzetek“ Budapest.

Din aceste puține estrase se poate vedea mișcarea de proselitism și ghiarele pisice. Preoții noștri vor să se facă cu astfel de lucruri scandalose.

* *Dr. Gustav Weigand*, învățatul filolog și director al seminarului român din Lipsca, a scos de sub tipar al doilea volum din importanta sa lucrare asupra românilor din Macedonia, intitulată: „Aromânii, cercetări etnografice, filologice și istorice asupra poporului așa numiților Macedo-români sau Țințari.” Cartea e scrisă în limba germană și trată despre literatura populară a românilor macedoneni. Dr. Weigand a mai scos de sub tipar și un raport despre lucrările seminarului român din Lipsca.

* *Serul anti-difteric*. Dacă se va realiza marea speranță, ce o au medicii dela serul anti-difteric descoperit de Behring, atunci medicamentul are să devină pentru omenime tot atât de binecuvântat, ca și vaccinarea sau altuirea în contra vîrsatului, pe care a inventat-o Lăuner și căreia mii și mii de oameni au de a mulțami viața și întregitatea lor corporală. Experimentările, ce se fac cu acest medicament, de câte va săptămâni încôce, tot mai mult îndreptățesc această speranță. Acum profesorul de medicină Ehrlich din Berlin, care este un credincios devotat al inventatorului Behring, a publicat rezultatele încercărilor sale, după cari chiar și laptele animalelor, cari au fost altuite în contra difteritei, îi fac pe copii inacesibili de această boală. E interesant, că chiar și acele animale, cari s'au nutrit cu lapte dela animale, altuite în contra difteritei, pot să reziste în contra bolei. Dacă acest rezultat al experimentărilor lui Ehrlich se va adevăra pe deplin, atunci ne aflăm în ajunul unui succes, care va face epocă, deore-ce în acest caz nu numai că avem un medicament sigur în contra difteritei, dar chiar și infanții pot să fie altuiți, prin lapte, în contra acestei boale periculoase, căreia au căzut până acum victimă mii și mii de vieți în fie care au.

* *Rețea telefonică în toate țările*. În ministerul unghuresc de comerț se lucrează cu mare grabă la un mare plan, după care toate orașele mai mari din țară vor avea să fie în curând legate prin rețea telefonică, atât între sine, cât și cu Budapesta. Anume planul este, că mai întâi Budapesta să fie legată prin rețele telefonice cu toate centrele comitatelor. Oficiile telefonice se vor afla în casele comitatelor și vor sta în prima linie în serviciul administrației, iar în a doua linie în serviciul publicului pe lângă o taxă bagatelă. Centrele comitatelor vor sta în legătură telefonică cu rezidențele solgăbirăesci, iar acestea cu rezidențele notarilor de cerc. De asemenea centrele diferitelor comitate vor fi legate între sine prin rețele telefonice. Ministrul de comerț doarește, ca construirea acestor rețele să se facă în decurs de 1—2 ani și astfel în scurt timp să fie locuitorilor să aibă ocazia să vorbească cu cunoscuții săi din oricare parte a țării prin telefon. Taxa va fi la început pentru o conversație de trei minute 1 fl. După acest plan, oficiile postale se vor desclini și de oficiile telegrafice, iar acestea se vor uni cu oficiile telefonice.

* *La ce boală e permis fumatul!* Iankan în „Zeitschrift für Krankenpflege” răspunde la această întrebare în următorul mod: În prima linie, la cele mai multe boli chirurgice e permis fumatul, cu excepțiunea stărei de reconvalescență după boala de vezică, sau după operațiuni la burtă. Bolnavii de ochi, nas, gât și gură să nu fumeze de loc. Bolele interne, cari eschid fumatul sunt: Peritonitis și Tiphus. La afecțiunile de stomac se poate permite fumatul, decât fumul se filtrează. La boala de plămâni autorul, între anumite împrejurări, permite fumatul, iar la boala de nervi nu poate sigur fixa, când să se permită și când nu. Abdicerea spontană de fumat strică în cele mai multe cazuri. În locuințele, unde sunt bolnavi, fumatul să fie totdeauna oprit. Timpul cel mai potrivit pentru fumat este câte va ore după prânz.

* *Poeți ocazionali*. În Paris se află mulți poeți ocazionali, cari se hrănesc numai din aceea, că la anumite ocazii fabrică versuri de laudă la adresa unor sărbătorii, dela cari primesc în schimb ore-cari daruri în bani. Acești poeți cutrieră oireurile primăriei, își însamnă numele tinerilor insinuați pentru cunumia, aleg dintre aceștia pe cei mai distinși, la adresa cărora fabrică apoi poesii, preamărind mai cu seamă pe mirese. Honorarul pentru astfel de poesii se înțelege, că este diferit, de obicei însă variază între 1—20 franci. Concurența și pe terenul acesta este foarte mare, din care cauză honorarul se înțelege, că suferă; o mirasă singură primește câte 15—20 de poesii.

CONCURSE.

Pentru îndeplinirea unui post de capelan temporal pe lângă emeritul paroh Andreiu Fizeșianu la parochia de clasa primă din comuna Pesac, protopresbiteratul B.-Comloșului pe baza decisului Ven. Consistoriu aradan de dato 15/27 Septembrie a. c. Nr. 4905/1894. se scrie concurs cu termen de alegere pe 30 de zile dela prima publicare.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt următoarele: a) Una sesiune pământ arător constător din 30 de jugere și circa 4 jugere grădini, pământ aratoriu, care aduce un venit curat anual de 600 fl. v. a.; b) Birul usuat dela 250 de case face 100 chible de grâu à 3 fl. la olaltă 300 fl. v. a.; c) Venitul stolar inca aduce un venit anual de 300 fl. v. a. — Tote la olaltă computate dau o sumă de 1200 fl. v. a.

Alesul capelan va folosi $\frac{1}{3}$ parte din intregul venit susamintit având totodată în aceeași proporțiune a suportă și dările publice recerute.

Recursele instruate conform Regulamentului pentru parochii de clasa I-a au a se adresa către comitetul par. din comuna Pesac și a se subșterne Prea On. Domnu protopresbiter Paul Miulescu (în B.-Comloșiu) (Nagy-Komlos) Torontal dela prima publicare în 30 de zile.

Recurenții sunt poștiți ca în ore-care Domineca ori serbatore să se prezenteze în sf. biserică din comuna Pesac pentru de a-și arăta dexteritatea în cântările bisericesti și predicare.

Pesac, la 2/14 Octombrie 1894.

Petru Țintoi, m. p.
pres. com. par.

Euthimiu Bujoru, m. p.
not. com. par.

În conștelegere cu mine: PAUL MIULESCU, m. p. prot.

Să escrie concurs pentru parochia de a III-a clasă din **Tagadău**, protopresbiteratul Beliu, cu termin de **30 de zile** dela prima publicare.

Dotățiunea parochială este: 1) Birul preotesc dela 120 case câte $\frac{1}{2}$ măsură de bucate; 2) Veniturile stolare dela 120 case, 3) Pământurile parochiale de 25 cubule; 4) Pascalău, de 12 holde catastrale; — 25 de zile de plug; 5) 75 de zile de lucru cu mâna, — pentru locuința alegândului preot se va îngriji comuna bisericăscă.

Aspiranții la acésta parochiă au se-și subșternă suplicile ajustate cu documentele prescrise adresate comitetului parochial, la protopresbiterul tractual Petru Suciu, în Ucurișiu (Ökrös) în terminul susespus, și în vederea §-lui 18 din regulamentul pentru parochii, se pot infățișa înaintea alegătorilor pentru a cântă, respective a celebra și a cuvânta.

Ucurișiu, 11/23 Octomvre 1894.

Pentru comitetul parochial:

Petru Suciu, m. p.
protopresbiter.

Pentru deplinirea stațiunei învățătoresci la școla confesională gr. or. rom. din **Rădmănești**, se escrie concurs cu termin de alegere de **30 de zile** dela prima publicare a concursului în „Biserica și Școla.”

Emolumentele sunt: 1) În numărariu 300 fl.; 2) Pentru conferințe 5 fl.; 3) Pentru scripturistică 5 fl.; 4) 16 m. lemne pentru încăldirea salei de învățământ și 5) Cortel în edificiul școlar cu grădină pentru legumi.

Reflectanții se-și înainteze recursele cuvincios ajustate subscrisului protopresbiter în Belincz u. p. Kiszető, și se se prezenteze în vre-o Duminecă ori sêrbătore în biserică locală pentru a-și arêta desteritatea în cântare și tipic.

Rădmănești, în 14/26 Octomvre 1894.

Pentru comitetul parochial:

G. Crăciunescu, m. p.
protopresbiter.

Pentru deplinirea stațiunei învățătoresci dela școla confesională romană gr. or. din **Arad-Gaiu**, se escrie concurs cu termin de alegere pre **30 Octobre a. c. st. v.**

Emolumentele impreunate cu acésta stațiune învățătorescă sunt: în bani: 300 fl. v. a. 5 fl. pentru conferențele învățătoresci, 4 stângeni de lemne, din cari are a se încălđi și școla, și cuartir constătătoriu din o odaie până la primavără, ér de atunci intreg cuartirul învățătoresc. De curațitul școlei va îngriji însuși învățătorul; recurenții la acésta stațiune învățătorescă au a-și substerne recursele instruate cu testimoniu preparandial și de calificațiune cu calcul „bun” adresate comitetului parochial părintelui protopresbiter și inspector școlar Moise Bocșan până în 29 Octomvre st. v. a. c. inclusive, pentruca apoi în 30 Octobre a. c. st. v. se se pòta ținea și alegerea. și tot de odată a se presenta până atunci în vre-o Dumineca séu serbatore în sfânta biserică spre a-și arêta desteritatea în cele rituale.

Arad-Gaiu, din ședința comitetului parochial, ținută în 18 Septemvre 1894.

Comitetul parochial.

Cu învoirea: **MOISE BOCȘAN**, m. p. inșp. cerc. școlar.

În lipsă de competenți să escrie de nou concurs pentru ocuparee postului de învățătoare la școla confesională gr. or. română din **Curtacher**, cu termin de alegere pe **21 Novembre (3 Decemvre) 1894.**

Emolumentele sunt: 1) 260 fl. v. a. 2) Două jughere de pământ parte arătoriu parte fênaț în preț de 25 fl. v. a. 3) Pentru conferință 8 fl. v. a. 4) Pentru scripturistică 5 fl. v. a. 5) Trei orgii de lemne pe séma învățătoarei, 6) cuartir cu grădină de legumi.

Dela reflectante se pretinde ca recursul instruat conform prescrișelor legale și adresate comitetului parochial din Curtacheri, se-se trâmăta P. On. Domn protopresbiter și inspector școlar Georgiu Popoviciu, în Șiria (Világos). Dela reflectante se poșteșce a și conduce și strana și a-se presenta în st. biserică în care-va țiuă de Duminecă ori sêrbătore pentru a-și arêta desteritatea încant. Alésa învățătoare numai după un an de probă pòte fi întărită.

Curtacher, la 2/14 Octomvre 1894.

Iosif Ursu, m. p.
președinte.

Moisa Mregea, m. p.
notariu.

În conșelegere cu: **GEORGIU POPOVICIU**, m. p. protopresbiter și inspector.

Pentru deplinirea parochiei de clasa a III-a din **Apateul rom.**, protopresbiteratul Orăđii-mari se escrie concurs cu termin de alegere pe **13/25 Novembre a. c.**

Emolumentele sunt: 1) Casă parochială cu intravilanul 20 fl.; 2) 32 jugere pământ arătoriu și 8 jugere fênaț (din ritul de jos și puste) 250 fl.; 3) Dela 80 numere de casă câte o măsură bucate 80 fl.; 4) Dela tot numărul de casă câte o ți de lucru ori 30 cr. 24 fl.; 5) Folosirea cimiteriului 10 fl.; 6) Venitele stolare după calculul mediu alor 4 ani din urmă 40 fl. — De tot 424 fl.

Doritorii de a ocupa acésta parochie, sunt poștiți a-și substerne recursele provêdute cu documentele reccurte pentru parochiă de clasa III-a și adresate comitetului parochial din Apateul-rom., se le subșternă subsemnatului protopop în Oradea-mare, până în 10/22 Novembre a. c. avênd recurenții până la alegere a se presenta în vre-o Duminecă ori sêrbătore la sânta biserică din Apateul rom., spre a-și arêta desteritatea în cele rituale.

Comitetul parochial.

În conșelegere cu: **TOMA PACALA**, m. p. protopop.

Să escrie concurs la parochia din **Craiova**, de a III. clasă, cu termin de **30 de zile** dela prima publicare.

Dotățiunea anuală este: 1) Folosirea alor 13 jugere și 1584⁰ pământ arătoriu; 2) Birul preotesc câte una măsură cucuruz dela 108 familii; 3) Stolele îndatinate; 4) Un intravilan parochial spre folosință; 5) Compențița de pășiune și lemnărie care tôte laolaltă fac 408 fl.

Aspiranții la acésta parochiă au se-și subșternă petitul ajustat cu documentele necesarie adresate comitetului parochial la protopresbiterul tractual Petru Suciu, p. u. (Ökrös) în terminul sus spus și în vederea §-lui 18, din regulamentul pentru parochii, se pot infățișa înaintea alegătorilor pentru a cânta, respective a celebra și a cuvânta.

Craiova, 1/13 Octobre 1894.

Comitetul parochial.

Petru Suciu, m. p.
protopresbiter.